

REPUBLIC OF SLOVENIA
Ministry of Justice

Judicial Forum: Relations between Ministry of Justice and Judiciary Bled, 7 and 8 March 2002

Mag. Mitja Deisinger

Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije

V veliko čast mi je, da vas lahko v imenu Vrhovnega sodišča Republike Slovenije nagovorim na Pravosodnem forumu.

Vprašanje odnosa med Ministrstvom za pravosodje in sodstvom je nedvomno eno od pomembnih vprašanj, ki posegajo v globlje vprašanje odnosa med različnimi vejami oblasti ter na vprašanje delovanja posameznih vej oblasti. Prejšnji mesec je bila na Češkem ustanovljena stalna konferenca vrhovnih sodišč petih držav srednje Evrope in sicer Slovenije, Madžarske, Češke, Poljske in Slovaške. In na tej konferenci je bila uvrščena tudi tema o odnosu med Vrhovnim sodiščem in Ministrstvom za pravosodje. Na tej stalni konferenci Vrhovnih sodišč je bilo ugotovljeno, da so odnosi med tema državnima organoma izjemno pomembni, da pa povsod nastajajo tudi posamezne težave, ki lahko vplivajo na delo sodstva. Daleč najslabši položaj je v Republiki Slovaški, kjer so odnosi med državnima organoma povsem porušeni.

Tudi v Republiki Sloveniji je bilo v prvih letih po osamosvojitvi, to je po letu 1991, še vedno čutiti vpliv podrejenosti sodstva Ministrstvu za pravosodje, vendar pa se je odnos začel izboljševati po sodni reformi po letu 1994. Eden od vzrokov za slabo sodelovanje Vrhovnega sodišča in Ministrstva za pravosodje je bilo tudi dejstvo, da je bilo Vrhovno sodišče tri leta brez predsednika. Za zadnja štiri leta, ko opravljam funkcijo predsednika, lahko trdim, da so se odnosi med obema državnima organoma tako izboljšali, da jih lahko ocenjujem kot zgledne. V tem času sta bila na tem mestu dva ministra in ena ministrica za pravosodje.

Ob oceni medsebojnih odnosov moramo seveda razumeti, da je bila nova država ustanovljena tudi s spremembo političnega sistema, ki je bivši enopartijski sistem zamenjal z

demokratičnim večstrankarskim sistemom. V prejšnjem sistemu je bila sodna oblast podrejena oziroma tako imenovani podsistem. Z novo Ustavo Republike Slovenije v letu 1991 je bila s tretjim členom določena delitev oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. Uveljavitev demokratične delitve oblasti je bilo seveda treba uresničiti tudi v praksi. Prav iz tega razloga je Vrhovno sodišče skušalo v zadnjih letih poiskati temelje za svojo neodvisnost, iskanje zakonodajnih rešitev in praktičnega ukrepanja pa predstavlja seveda pot, ki jih v razvitih demokratičnih državah zahodne Evrope trenutno ne potrebujejo. Za ravnovesje treh vej oblasti, zlasti pa odnosa Vrhovnega sodišča in Ministrstva za pravosodje je bilo v teh letih značilno, da je bil del pristojnosti iz ministrstva prenešen na Vrhovno sodišče. Z novelo Zakona o sodiščih je vse pristojnosti v zvezi s financiranjem sodišč, razen za opremo sodišč in prostorskih pogojev sodišč, prevzelo Vrhovno sodišče Republike Slovenije, pri katerem se zagotavlja integralni proračun za delo vseh sodišč. Vrhovno sodišče tako usklajuje pripravo finančnih načrtov, porabo sredstev na posameznih sodiščih pri čemer so odredbodajalci predsedniki sodišč. Okrožnih sodišč. Tudi glede prostorskih pogojev sodišč so na sodstvo prenesena sredstva za najem sodnih prostorov. Na Vrhovno sodišče so prenesena vsa sredstva za informatizacijo sodišč. Vrhovno sodišče je zato ustanovilo finančno službo, ki skrbi za finančno poslovanje sodišč. V tem letu bo ustanovljena tudi posebna revizijska služba.

Pri Vrhovnem sodišču je ustanovljen Center za informatiko, ki vodi računalniško bazo podatkov sodnih odločb in pravne literature. Izvedel je več projektov, že pred leti je zaključen projekt sodnega registra podjetij, sedaj pa je drugo leto v teku informatizacija zemljiške knjige.

Zaradi sodnih zaostankov, ki se zadnja tri leta zmanjšujejo, je Vrhovno sodišče predlagalo projekt imenovan Herkules po katerem se sodniki višjih sodišč dodelijo na nižja sodišča. Prvi pilotni podatki so ohrabrujoči.

V lanskem letu je bil sprejet nov Zakon o brezplačni finančni pomoči, ki ga finančno vodi Vrhovno sodišče in pripravlja poročila za Državni zbor.

Vse te nove pristojnosti Vrhovnega sodišča seveda postavljajo vprašanje, ali je delitev pristojnosti med Vrhovnim sodiščem in Ministrstvom za pravosodje ustrezno urejeno. Omenjene nove pristojnosti Vrhovnega sodišča ne bi bile možne brez ustreznih zakonskih podlage pri katerem je seveda sodelovalo Ministrstvo za pravosodje.

V enajstih letih izgradnje novega pravnega sistema je bilo za področju pravosodja angažiranih veliko sodnikov, predvsem vrhovnih sodnikov. Vrhovno sodišče je skupno z Ministrstvom za pravosodje pripravljalo tudi mnoga poročila za ustrezne organe Evropske Unije pri izpolnjevanju pogojev za polnopravno članstvo. Naj ob tem omenim, da je Evropska Unija v decembru mesecu zaključila poglavje pravosodje in notranja politika in s tem dala oceno, da je sodstvo Slovenije v tem obdobju izpolnilo zahtevane kriterije.

Ob tem kratkem prikazu pristojnosti, Vrhovnega sodišča lahko vidimo, da je neodvisnost sodstva in predvsem Vrhovnega sodišča, ki je po Ustave Republike Slovenije najvišje sodišče v državi, v celoti zagotovljeno. Tako zdaj neodvisnost sodstva ni več vprašljiva. Prišel je čas tako imenovane zrele dobe, ko moramo že razmisliti o racionalni razmejitvi pristojnosti med Vrhovnim sodiščem in Ministrstvom za pravosodje. Pri tem ni več strahu, da bi se sodstvo podredilo izvršni veji oblasti, temveč gre za vprašanje vzpostavitve racionalnega sistema vodenja sodstva. Po mojem mnenju se v tej zvezi zastavlja vprašanje financiranja sodstva, profesionalizacije Centra za izobraževanje in priprave nove zakonodaje. Izkazalo se je kot dobro, da financiranje sodstva vodi Vrhovno sodišče. Že do sedaj je Vrhovno sodišče vedno zaprosilo tudi ministra za pravosodje, da na sejah Vlade zastopa interese sodstva.

Drugo področje, je Center za izobraževanje v pravosodju, ki ga bo treba v prihodnje profesionalizirati. Pri pripravi novih zakonov je vsekakor potrebno sodelovanje sodnikov poleg drugih strokovnjakov predvsem profesorjev prava. Pri takšnem sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje se odpirajo še nove opcije. Zakon o sodniški službi na primer dopušča, da se posamezen sodnik dodeli na Ministrstvo za pravosodje za dobo petih let in sicer za delo na posameznem projektu. Skupno z Ministrstvom za pravosodje stojimo pred sklepnim dejanjem vstopa v Evropsko Unijo, kar bo narekovalo tudi določene predpriprave. Naj pojasnim, da na izobraževanju potekajo za vse sodnike tudi tečajji, na kateri spoznavajo evropsko pravo in se na tretji stopnji usposablajo tudi preko simuliranih procesov.

Naj končno omenim, da sodelovanje med Vrhovnim sodiščem in Ministrstvom ne temelji le na odnosu dveh državnih institucij, temveč tudi na osebnem odnosu predstojnikov obeh organov. Lahko povem, da se sam zavzemam za dobre odnose in v takšnih odnosih sem bil tudi z vsemi dosedanjsimi ministri. Predvidevam, da imajo takšen odnos do mene kot

predsednika tudi na drugi strani in to je eden od subjektivnih temeljev za dobro sodelovaje. Vse kar sem omenil pa seveda predpostavlja popolno neodvisnost Vrhovnega sodišča, v katero do sedaj noben minister oziroma ministrica nista hotela posegati. To že kaže na zrelost pravne kulture v Republiki Sloveniji oziroma dokončno uveljavitev sodstva kot samostojne veje oblasti.

Menim, da bodo nekatera od teh vprašanj prišla do izraza tudi med diskusijo. Pravosodnemu forumu želim uspešno pot in se vam zahvaljujem za pozornost .